Oude Leielaan 85 (gemeente MENEN)

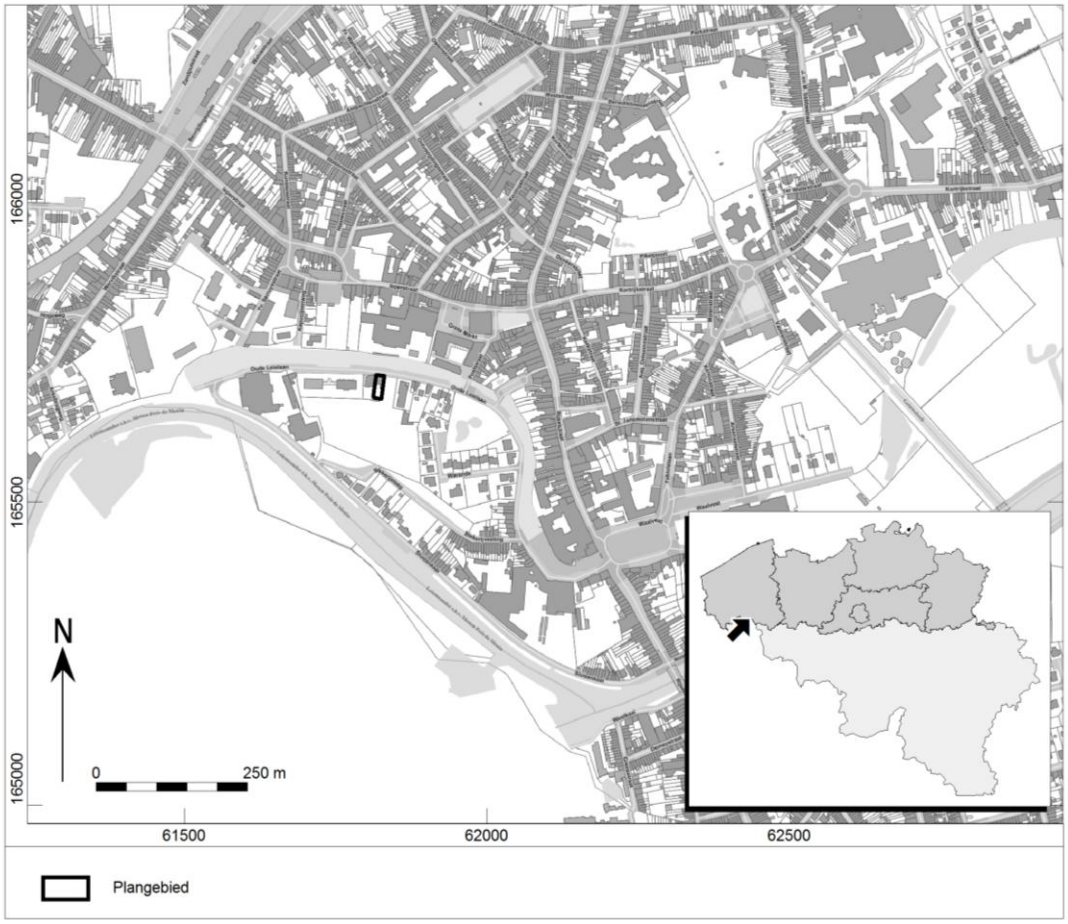
Programma van Maatregelen

Auteur:
Jeroen Vermeersch (veldwerkleider)

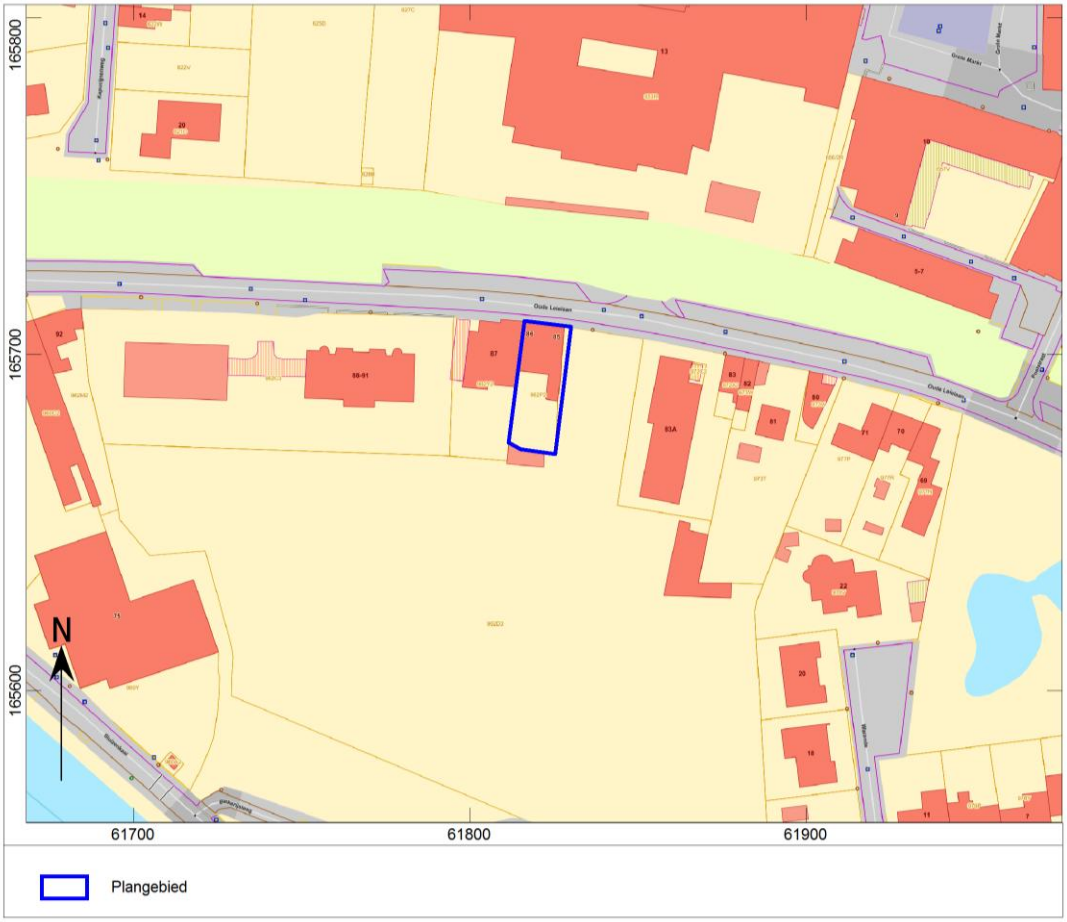
Autorisatie:
X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in september 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Oude Leielaan 85 te Menen (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen om een nieuwbouw appartement te bouwen.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

Op basis van het bureauonderzoek werd vastgesteld dat de ondergrond bestaat uit fluviatiele sedimenten. Het gebied ligt in een zone dat als bebouwde zone is aangeduid, binnen de archeologische zone van de stad Menen.
Resten uit de omgeving bestaan voor de oudste perioden (neolithicum) uit puntvondsten op grote afstand van het plangebied. Uit de metaaltijden zijn geen vondsten bekend. Binnen de stadskern zijn resten bekend vanaf de Romeinse periode tot heden. De aanduiding als archeologische zone heeft te maken met de middeleeuwse ontwikkeling en de resten uit de nieuwe tijd. Het plangebied zelf lijkt steeds een drassige, marginale zone van de stad geweest te zijn die pas erg laat is ontwikkeld. De kans wordt op basis van de verschillende bronnen klein geacht op het aantreffen van archeologische resten. Door de huidige bebouwing zal tevens een groot deel van het plangebied verstoord zijn. Op basis van het bureauonderzoek werd dan ook geadviseerd om het plangebied vrij te geven.

2 Aanleiding van het onderzoek

Binnen het plangebied zal de huidige woning worden afgebroken. Op het terrein zal een nieuwbouwappartement met garages worden aangelegd. Dit kan als gevolg hebben dat eventuele archeologische resten binnen het plangebied vernietigd kunnen worden.

3 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Op basis van het bureauonderzoek werd vastgesteld dat de ondergrond bestaat uit fluviatiele sedimenten. Het gebied ligt in een zone dat als bebouwde zone is aangeduid, binnen de archeologische zone van de stad Menen.

Resten uit de omgeving bestaan voor de oudste perioden (neolithicum) uit puntvondsten op grote afstand van het plangebied. Uit de metaaltijden zijn geen vondsten bekend. Binnen de stadskern zijn resten bekend vanaf de Romeinse periode tot heden. De aanduiding als archeologische zone heeft te maken met de middeleeuwse ontwikkeling en de resten uit de nieuwe tijd. Het plangebied zelf lijkt steeds een drassige, marginale zone van de stad geweest te zijn die pas erg laat is ontwikkeld. De kans wordt op basis van de verschillende bronnen klein geacht op het aantreffen van archeologische resten. Door de huidige bebouwing zal tevens een groot deel van het plangebied verstoord zijn.

4 Gemotiveerd advies over het al dan niet nemen van maatregelen

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen, beschrijft de aard daarvan en de uitvoeringswijze van deze eventuele maatregelen.

Het gemotiveerd advies bestaat uit de volgende aspecten:

4.1 Volledigheid van het onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek is het plangebied gelegen in een zone waar de ondergrond bestaat uit alluviale sedimenten. Deze zitten tot 5,5 meter onder het maaiveldniveau. Het maaiveld zelf is gelegen op ca. 13,2 m +TAW en is egaal.

De bodem in deze zone is aangeduid als bebouwd gebied. In de omgeving liggen opgehoogde gronden (gerelateerd aan de vestingwerken langsheen de Leie) en aan de zuidzijde van de Leie ook natte kleigronden. Deze zone ten zuiden van de stad ligt op een eiland tussen de Leie in het zuiden en een Leiearm (nu Oude Leielaan) in het noorden en was lange tijd onbebouwd, drassig gebied.

4.2 Aanwezigheid van een archeologische site

De oudste resten in de omgeving van het plangebied zijn neolithische stenen artefacten die buiten het stadcentrum aangetroffen zijn bij veldprospectie (zgn. puntvondsten). Deze waren gelegen nabij waterlopen, wat aantrekkelijke elementen zijn voor de prehistorische mens. Of deze ook binnen het plangebied kunnen aangetroffen worden kan in theorie niet uitgesloten worden. Echter gaat het bij deze vondsten om verspreide individuele puntvondsten en is de kans klein dat er binnen het plangebied dan ook een site kan aangetroffen worden. Deze verwachting kan ook doorgetrokken worden voor de latere prehistorie, de brons- en ijzertijd.

Voor de Romeinse tijd zijn resten aardewerk uit de Vroeg- en Midden Romeinse tijd gekend uit het stadscentrum. Deze bestaan enkel uit losse vondsten, een archeologische context ontbreekt. Ook ten oosten van de stad zijn resten uit de Romeinse tijd aangetroffen. Wel zijn er buiten het stadscentrum aan de Moorselestraat en de Korte Waagstraat Romeinse nederzettingen gekend. Indien er bewoning was in de Romeinse tijd zal die eerder op de locatie van het centrum gelegen zijn, getuige de resten en de drassige bodem van het plangebied waar bewoning niet aantrekkelijk was.. De kans dat er dergelijke vondsten of sites binnen het plangebied bevinden is dan ook eerder klein. Het zelfde geldt voor de vroege middeleeuwen. Uit deze periode zijn geen resten in de omgeving gekend. Losse vondsten kunnen in theorie binnen het plangebied aangetroffen worden maar de kans daarop is echter klein.

Menen is in de volle middeleeuwen ontstaan en ontwikkeld ten oosten van het plangebied, aan de linkeroever van de Leie. Het zuidelijke deel van de stad, gelegen tussen de beide Leiearmen, waar het plangebied gelegen is, lijkt op basis van de archeologische en cartografische bronnen steeds een marginaal gebied geweest te zijn maar werd vanaf de 18de eeuw wel ontwikkeld. Archeologische vondsten ontbreken tot in de nieuwe tijd en op basis van de cartografische bronnen blijkt dat dit deel grotendeels bestond uit drassig weidegebied met grachten, waarvan één van de grachten vermoedelijk gelegen was binnen het plangebied. Tijdens de 17de en 19de eeuw werden vestingswerken ten westen en ten zuiden van het plangebied aangelegd. Net ten noorden van het plangebied stonden een aantal woningen, deze lagen niet binnen het plangebied. De kans dat er resten uit de middeleeuwen of nieuwe tijd worden aangetroffen is

klein. De ontwikkeling van de stad gebeurde ten noorden van de Leie en op de locatie van het plangebied hebben geen vestingswerken gestaan. Daarenboven is de verstoring door huidige bebouwing eveneens van invloed op de kans om dergelijke resten aan te treffen.

4.3 Waardering van de archeologische site

Op basis van bovenstaande gegegevens is de kans klein dat archeologische resten zullen aangetroffen worden. De huidige bebouwing heeft ook reeds een groot deel van de bodem verstoord. Het aanwezige potentieel is dermate beperkt dat verder onderzoek niet zou leiden tot nuttige kennisvermeerdering.

Het advies luidt dan ook dat het plangebied vrijgegeven kan worden. Er dient geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

5 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.